

Section II Dalis

SA

Sėvykė

Moterų
ir Vaikų
Laikraštis

No. 25

New York, Birželio-June 22, 1917

Vol. XI

MOTINOS

Apdrauskite Savo Vaikus

NĖRA reikalo pri-
rašinėti vaikus prie
svetimtautiškų Insu-
rance kompanijų,
— galite apdrausti
Susivienijime Lietu-
vių Amerikoje. Ap-
drausdami savo vai-
kus S.L.A., mokėsit
mažiau, o atsitikime
nelaimės gausit dau-
giau. Kompanijų a-
gentams mokėdamos
po 10c. savaitėje iš-
mokate per metus
\$5.20; atsitikime ne-
laimės gaunate \$25.
Į S.L.A. mokėsit po
50c. į 3 mėnesius —
per metus išmokėsit
\$2.00, o nelaiminga-
me atsitikime gau-
nate nuo \$25 iki \$100
apsaugos.

NIEKAD nieks ne-
barškina į duris,
kaip daro tokie a-
gentai, rinkdami kas
savaitę dešimtukus:
Susivienijime Lietu-
vių Amerikoje apmo-
kate kartą į tris mė-
nesius arba ir už vi-
sus metus iškalno.
Reikalus atliekat sa-
vo prigimtoje kalbo-
je, o kuopų viršininkai
suteikia jums
nariams viso-
kiariopą naudą.

ISTATAI

PRIĖMIMUI VAIKŲ PRIE Susivienijimo Lietuvių Amerikoje

1. Visi lietuvių, abiejų lyčių vaikai, sveiki ant
kuno ir proto, nuo 1 iki 18 metų amž., gali pri-
gulėti prie Susivienijimo Lietuvių Amerikoje.

2. Vaikai nuo 1 iki 5 m. amž. moka \$2.00 per
metus, arba 50c. kas 3 mėnesiai, t. y.: sausio,
balandžio, liepos ir spalio mėn. Šio skyriaus
vaikai gauna pomirtinės \$25.00.

3. Vaikai nuo 5 iki 10 m. moka \$2.25 per me-
tus, — pirmą bertainį metų 75c., o kitus tris
bertainius po 50c. Pomirtinės gauna \$50.00. —
Vaikams, nuo 10 iki 18 m. am., mokant po \$2.25
per metus, bus išmokama \$100.00 pomirtinės.

4. Vaikai nuo 1 iki 5 m. amž. moka įsto-
jimo 25c. Įstojimą ir už 1-ą bertainį moka sykiu,
t. y. 75c.; nuo 5 iki 18 m. moka įstojimo 25c.,
50c. bertaininės ir 25c. reikalams, arba viso \$1.00.

5. Visų trijų skyrių vaikai tik išbuvę 30 dienų
Susivienijime gali gauti pomirtinę. Prigulėjimas
vaiko prie S.L.A. skaitosi nuo tada, kada jo įsto-
jimo pinigai priimti į Centrą.

6. Vaikai, prisirašę prie S.L.A., gaus iš Centro
paliudijimus, ant kurių bus įrašyta vardas, pa-
vardė ir laikas įsirašymo į S.L.A.

7. Vaikai skolingi už vieną bertainį tampa su-
spenduoti, skolingi už du — liekasi išbraukti.

8. Vaikui mirus, pomirtinę gauna tėvai; nesant
tėvų — giminės, nesant giminių — urėdiškai pri-
pažinti vaikų globėjai. Pomirtinę išmokama pri-
stačius paliudijimą, ant kurio turi būti pasirašę
daktaras ir graborius.

9. Vaikai yra paliūsuojami nuo mokėjimo tau-
tiškų centų ir kitokių „ekstra“ mokesčių. Paliuo-
suoti taipgi nuo mokesčių siuntimui delegatų.

10. Vaikai neturi tiesos prie rinkimo delegatų
ir patis negali būti siunčiami kaip delegatai.

11. Vaikai turi būti įrašomi kuopų susirinki-
muose. Kuopų viršininkai ir abelnai visi sąna-
riai turi taisyti, kad nebūtų įrašoma vaikai ne-
sveiki. Abejojant apie vaiko sveikatą, turi būti
pareikalauta daktaro paliudijimas, už kurį apmo-
ka tėvai arba įrašancios vaikus ypatos.

12. Vaikai nedoro pasielgimo, neklausantys tė-
vų, negali būti priimami prie S.L.A.

13. Vaikus prirašantieji turi paduoti teisingai
vaiko metus; neteisingai paduoti metai, jei bus
susekta, vaikas taps iš S.L.A. prašalintas be su-
grąžinimo įmokėtų pinigų. Abejojant apie vai-
ko metus, tėvai turi pristatyti gimimo metrikus.

VAIKAI priimami į
S.L.A. nuo 1 iki
18 metų amž.; pas-
kui, be jokio įsirašy-
mo ir be daktaro eg-
zaminacijos pereina
į suaugusių skyrių.
Po prisirašymo, kaip
parodo įstatuose, už
30 dienų vaikai tam-
pa pilnais nariais ir,
atsitikus mirčiai, iš-
mokama pilną įsta-
tuose parodytą po-
mirtinę be atidėlio-
jimo. Vaikai priima-
ma be daktaro pa-
liudijimo — užten-
ka, kad du S.L.A.
nariai patvirtina vai-
ko sveikatą kuopos
susirinkime. Kuopos
randasi kiekviename
mieste.

ŠKAITYDAMOS ši
laikraštį, pratinkit
taipgi ir savo vaike-
lius prie skaitymo:
jiems yra pavestas
Vaikų Skyrius. Me-
dį galima lenkti pa-
kol jaunas, taip ir
vaikelius galima pri-
pratinti skaityti iš
mažens, taipgi supa-
žindinti juos su tėja
Draugija, kuri rūpi-
nasi ir teikia savo
reikalingas in-
formacijas.

Reikalaudami platesnių informacijų, kreipkitės prie vietinės kuo-
pos valdybos arba į Centro Sekretorių šiuo adresu:

A. B. Strimaitis

307 West 30th Street
NEW YORK CITY

RUSIJOS REVOLIUCIJOS PIRMTAKUNĖS

— Rašo TAMSIOJI NAKTIS. —

RUSIJOS revoliucija — jau įvykęs faktas. Caro nėra. Minioms užtikrinta laisvė. Moters gaus lygias su vyrais balsavimo teises.

Revoliucija atsitiko laike vienos savaitės. Sakytum, kaip kokioje pasakoje. Nelyginai, kaip po ilgos, begaliniai ilgos nakties netikėtai nušvito dangus ir užtekėjo aukso saulė.

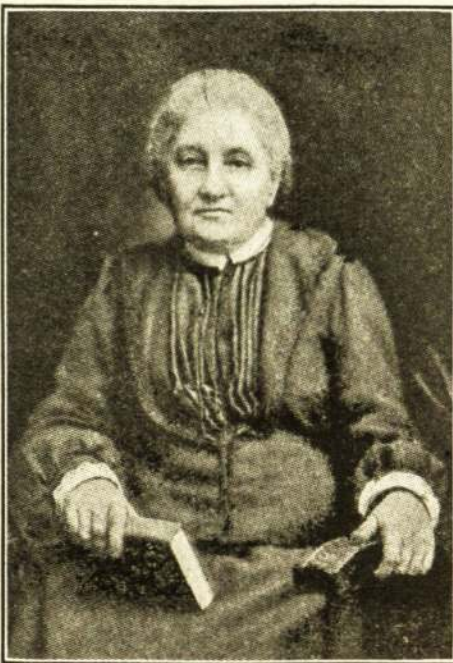
Bet ta revoliucija yra tai pasekmė ilgų kovų, neapsakomų kančių, persekiojimų, ašarų, kraujo. Ilgoje, užtrukusioje bent 50 metų, kovoje už laisvę guldė savo galvas įvairių Rusijos luomų žmonės. Žuvo studentai, žuvo profesionalai, žuvo darbininkai, žuvo ne vienas ir iš tamsiųjų spėkų palaikytojų.

Kovotojų eilėse randame tokius žinomus Rusijos liaudžiai ir inteligentijai vardus, kaip Turgenovas, Dostojevskis, Bačuninas, Kropotkinas, Lopatinas, Černyševskis, Karakozovas, Geršuni, Plechanovas ir šimtai, tukstančiai kitų.

Ir tarp tų kovotojų, lyg skaisčios gėlės vainike, mirgsi gražūs vardai Rusijos

moterų kovotojų. Rusijos Revoliucijos pirmtakunų eilėse randame šiuos garsius moterų vardus: *Katarina Breškovskaja* (visų vadinama Rusijos Revoliucijos Močiute), *Sofija Perovskaja*, *Viera Figner*, *Viera Zasulič* ir daug kitų.

Revoliucijai nuvertus caro valdžią Petrapilin jau atvyko K. Breškovskaja, buvusi viename tolimųjų Siberijos kampų. Ją pasitiko minios žmonių su didžiausiu entuziazmu. Pasitikimas jos buvo surengtas geležinkelio stotyje, caro kambariuose, į kuriuos niekados ir niekas nebuvo įleidžiama, išskyrus tik caro svečius. Pražilusiai ir kalėjimų nuvargintai kovotojai už Rusijos laisvę Rusijos žmonės suteikė tokį pasitikimą, kokio ji užsitarnavo.

Rusijos Revoliucijos Močiutė
Katarina Breškovskaja.

K. Breškovskaja 1905 ir 1906 metais lankėsi Amerikoje anų metų revoliucijos reikalais. Čia budama, ji pasidarė nemaža draugų New Yorke, Philadelphijoje ir Bostone. Paskui vėl caro valdžios ištremta į tolimus Siberijos tyrus, bandė pabėgti, bet nepasisekė. Nugabenta į pačius šalčiausius Siberijos pakraščius, tenai išgyveno iki sužibo Rusijos laisvės saulė. Siberijoje budama K. Breškovskaja kar-

tais susirašinėdavo su draugais Amerikoje, bet savo laiškuose, dėl tremtinių cenzūros žiaurumo, nedaug teisybės tegalėdavo papasakoti.

Sof. Peroksvaja pasiliks žinoma Rusijos revoliucijoj tuomi, kad ji buvo viena iš organizatorių užmušimo caro Aleksandro II-jo. Jos tėvas buvo Rusijos ministeriu.

Viera Figner per ilgą laiką vedė revoliucijinę partiją vardu Žmonių Valios Partija. Svarbiausiu jos rūpesniu buvo sudaryti tvirtą slaptą organizaciją

Viera Figner'utė.

tarpe armijos oficerių. Išdavikas revoliucionierius Degajevs išdavė ją — ir ji buvo uždaryta Šlisselburgo tvirtovėje per 20 metų. Po Amnestija 1905 metais ji liko paleista iš tvirtovės ir gyveno Francijoje ir Šveicarijoje.

Liuosybės saulei sušvitus Rusijos gyventojams, ją turėtų pajusti ir Lietuvos moters. Gal niekadoms Lietuva nesiųs taip tolima nuo Rusijos laisvės ir kovos už ją, kaip dabar, kuomet jas skiria kariaujančios armijos.

NAMAI

— Parašė A. A. —

NAMAI yra tai vieta, kur širdis suranda didžiausį užsiganėdinimą.

Savame name žmogus išmoksti kentėti ir padėti kenčiantiems.

Namai yra tai geriausia mokykla išauklėjimui tvirtų vyrų ir moterų.

Namai yra tai žmonijos palaima ir pasaulio sargyba.

Namai yra tai vieta, kur gyvena džiaugsmas, sveikata, sutikimas, širdies ramumas, šventumas, tėvonija—dangus.

Namai yra brangiausi prieglauda nuo lopšio iki karstui.

Namai yra viešbutis, kurio savininkas yra meilė, o ramybė bei užsiganėdijimas yra jo ižymiausias svečias.

Namai yra korporacija, kurios turtas yra linksmi ir užganėdinti vaikai.

Namai yra smagi ir reikalinga senatvei prieglauda ir jei, jauni budami, neįrengsime sau tokios prieglaudos, tai, senatvės susilaukę, negalėsime jo pavėsiu ir ramybe naudoties.

o o o

NAUDINGI PATARIMAI

:: Pirmą kartą vartojant palevotus indus, ištepki su taukais, o tokiu būdu ilgiau pasiliks sveiki.

:: Ištepki puoduką su taukais, mieruojant molią, tada visas molią išpuoduko išbėgs, kuomet ji pils į rengiamą valgi.

:: Norint, kad salerai būtų trapūs, palaikyk juos ledų vandenyje nors valandą laiko prieš paduosiant į stalą.

:: Jei ant dantų lieka plėtmai nuo vaisių, tai jų prašalinimui patrink dantis su druska.

LIETUVĖMS ŠEIMYNINKĖMS ŽINOTINI DALYKAI

— TAMSIOJI NAKTIS. —

KARĖ taip pastumė augštyt kainas valgomųjų daigtų, kad darbininkas nebegali išmaitinti savo šeimynos už tuos piningus, už kuriuos jis išmaitindavo ją pernai ir užpernai.

Del visoko čia paduodame lentelę, parodančią kaip, kokie valgomieji produktai ir ant kiek pabrango, sulyginus jų šiومتines kainas su pernykštėmis. Pirmame skaitmenų stulpelyje parodyta yra kaina, buvusi balandžio mėn. 1916 m.; antrame stulpelyje — kaina balandžio m. 1917 m. ir trečiame stulpelyje parodoma, ant kiek nuošimčių kainos pašoko augštyt.

<i>Produkto vardas:</i>	<i>1916 kaina:</i>	<i>1917 kaina:</i>	<i>Pakilo ant %</i>
obuolių statinė	\$3.50	\$5.50	57
džiov. slyvų 100 sv.	8.50	13.50	58
saločiai, tuzinas	.85	1.70	100
kopustų 100 sv.	.90	10.00	1.011
burokų statinė	2.00	10.00	400
bulvių statinė	3.65	9.35	156
svogunų, 100 sv.	4.00	12.75	319
tomatų pintinė	2.00	3.25	163
jautėna, 100 sv.	17.00	24.50	44
veršėna, 100 sv.	18.50	24.00	33
avėna, 100 sv.	18.00	25.00	39
kiaulėna, 100 sv.	17.50	27.50	57
kumpis, 100 sv.	20.00	26.00	37
lašinukai, 100 sv.	25.00	36.00	50
sviestas, 100 sv.	35.50	49.00	44
kiaušiniai, 30 tuz.	8.00	12.00	38
suris, 100 sv.	18.00	30.00	66
pienas, 40 kvortų	2.10	2.80	33
smetonėlė, 100 kv.	45.00	52.00	16
miltai, statinė	6.85	14.50	112
kukur. milt., 100 sv.	2.00	3.80	90
ryžiai, 100 sv.	7.25	11.50	59
makaronai, 100 sv.	7.50	10.00	33
cukrus [sml.], 100 sv.	7.10	9.00	27

Iš tos eilės skaitlinių kiekviena šeimyninkė gali matyti, kad šimet ji turi prieš savo akis svarbų dvipusį klausimą: arba ji privalo mažiau teduoti valgyti savo šeimynos nariams, arba ji privalo išmokti kitaip pirkti valgomuosius produktus, kad jai užtektų tų piningų, kuriuos ji gauna valgiui. Tuos klausimus mūsų šeimyninkė privalo išrišti.

Bet greta to viso mūsų šeimyninkės neprivalo užmiršti ir to, kad joms reikia išmokti pačedumo, reikia išmokti taip valgius gaminti, kad nei trupinėlis maisto nenueitų uždyką.

Suv. Valstijų žemdirbystės departamentas nepersenai išleido tam tikrus pamokinimus, kuriuose nurodoma, kaip reikia taupyti maistą ir kaip nereikia jo bereikalingai mėtyti. Tuose pamokinimuose sakoma, kad daugelis žmonių valgo daugiau, negu reikia. Ir štai kokie ten paduodama pamokinimai:

„Valgyk tiek, kiek reikia, bet ne daugiau. Persivalgymas yra pavojingas sveikatai; perdidelis vartojimas riebalų padaro mus sutingusiais ir nerangiais. Valgyk tik tam, kad dvasiškai ir kuniškai butum sveikas ir išnašus.

„Neatsargiai ir netikusiai prirengtas maistas tankiausiai buna paliekamas ant stalo nesunaudotas. Pavyzdžiui, susekta, jog prirengime maistui bulvių beveik penkta dalis jų numetama į šalį...”

Žinoma, tokie pamokinimai nėra taikomi į beturčius, nesa jie ir be tų pamokinių yra pačedus. Didžiausiais maisto naikintojais yra turtingi žmonės; tarp turčių net iš senovės laikų pasiliko nuomonė, kad valgymo kiekvienam kartui butų gaminama apščiai; — nesunaudotas maistas išmetama laukan. Ir mūsų kai kurios šeimyninkės nežino, kaip suvarto-

ti likusį maistą. Kitos vėl gal ir žino, bet neprisirengia, apsileidžia: likusį maistą taupo-taupo, laiko-laiko, kol pradeda smirdėti ir kirmyti. To ir-gi turėtų vengti. Taigi reikia laikytis išmintingo apsirokavimo: *valgyk tiktai tiek, kiek būtina; gamink maisto tiktai tiek, kiek suvalgysi.*

Ir tuose pamokiniuose prie pabaigos sakoma:

„Išmokyk pažinti savo šeimos reikavimus ir kiekvienam šeimos nariui

skirk maisto tiek, kiek, kaip manai, jam turėtų užtekti.

„Pirkk maistą, laikyk jį švariai iki vartosi ir iki smulkmenų žiurėk švarumo, gamindama maistą. Tuo budu nereiks bereikalingai išmesti maisto ir jis negalės pakenkti sveikatai.

„Maitink pirmučiausiai savo šeimyną; nemaitink brangiais dalykais kiaulių ir vištų; nepilk į „sinką“ tokių brangių daiktų, kaip pieną, saldų ar sugyžusį, zupę, sosą, tirpytus taukus, ar vandenį, kuriame virė daržovės...”

MOTERS FRANCIJOS AMUNICIJOS DIRBTUVĖSE

— P. JURGELIUTĖ. —

FRANCIJOS amunicijos dirbtuvėse ir arsenaluose dirba suvirš 150.000 moterų; tai yra penkiasdešimts nuošimčių daugiau, negu 1915 m. Šovinio (kulkos armotoms) padarymui reikalinga apie 30 procesų, ir visus tuos procesus atlieka beveik vienos moters. Šiandien, kuomet vyrai išnauja pašaukta karėn, moters atlieka net ir hartavimą plieninių šovinių.

Apsirengusios mėlynomis drobinėmis kelinėmis, siekiančiomis augščiau liemens, moters išsijuosusios deda ant šovinių smailgalius ir šiaip atlikinėja įvairius darbus.

Augštos, tvirtos ir rusčios jos panašios greičiau į Viking'ų moteris*, negu į tuos paveikslus, kuriuos matome, atsimindami skaisčias Paryžiaus mergeles. Viena moteris nusukinėja viršus nuo šovinių ir perduoda savo draugei-darbininkei, tar-

tum tai būtų tiktai žaislas; kita tekina šovinius taip, kad varis žvilga, kaip aukšas. Visa tai yra juodas ir paprastas darbas, greitai perimamas, ir šimtai rankų per ištisą laiką vieną ir tą patį darbą dirba.

Amunicijos dirbtuvių užvaizdos pasakoja, kad moters yra sąžiningesnės ir teisingesnės už vyrus. Jos ateina darban laiku; yra geresnio pobūdžio ir jomis galima daugiau pasitikėti. Jos taipgi negeria ir neruko. Bet kadangi jų spėkos yra mažesnės ir darbas paprastas, nereikalaujamas jokio išsilavinimo, tad darbdaviai moka joms mažas algas. Francijoje moterims-darbininkėms mokama trečdaliu mažiau, negu vyrams už tokį pat darbą.

Ilgainiui,—didelis proto ir kuno pailsimas matosi tarpe visų jaunų merginų, jaunų pačių ir viduramžių moterų, kurių vyrai yra karės fronte—ar gal... jau žuvo. Pagal jų vienodą apsirengimą uniformose, negalėtum išpėti, kurios jų jau yra kieto likimo nuskriaustos. Jos visos išrodo neišpasakytai pavargusios ir nelaimingos... (Iš "Pearson's M.")

* Vikingai — senovės danai ir norvegai — jurų razbaininkai, gyvenę tarp 700 ir 900 m. Priėmę krikščionybę, jie buvo pirmutiniai vadovai garsių kryžiaus išrangų į Šventąją Žemę. Vikingai, sako, atradę salą Grenlandiją ir priplaukę Amerikos pakraščius toli gražu prieš Kolumbo laikus.

LIETUVIŲ DIENA IR LIETUVĖS AUKŲ RINKĖJOS

SVETIMTAUČIAI stebisi, kad lietuvių maža tautelė, mažai prityrusi atliko didelį darbą, surinkdama apsiečiai aukų lietuviams, nukentėjusiems nuo karės šelpti.

Mes galėtume atlikti milžiniškus darbus, — aukos nukentėjusiems lietuviams nuo karės būtų trigubos, jei tarpe mūsų būtų buvusi vienybė, solidariskumas ir vienas antro pagodojimas. Vietoje prakilnaus mūsų darbo mes didesnę dalį savo spėkų sunaudojome varymui agitacijos, nelemtai mūsų „politikai.“ Širdingą ir pasišventimo darbą atliko vien lietuvių, mūsų moters ir merginos. Jos, nesikišdamos į mūsų politikierių darbus, atliko, kaip pridera Lietuvos dukterims, savo užduotį! Del pavyzdžio aš čion aprašysiu vien dviejų lietuvių moterų sielavimą.

Tokių ir panašių atsitikimų galėjo būti šimtai, bet jie visi pasiliks nepatėmyti užmarštyje. Tas mūsų moterų ir merginų darbas privalo būti užrašytas lapuose mūsų istorijos, nes darbas yra vertas užmokesčio.

Apielinkėje kietųjų anglių tulame mažame kaimelyje, dvi lietuvių rengėsi prie rinkimo aukų. Jos kalbėjo surinksiانčios apsiečiai aukų del mirstančių badu Tėvynėje savo brolių ir seserų. Jos sakė lenktyniuosiančios su didelių kolonijų lietuvių rinkėjomis. Diena jų prakilniam darbui buvo tinkama, giedri, — bet visame yra kliutis. Visi vyrai angliakasiai buvo išėję anksti, dar prieš saulėtekį, prie savo užsiėmimo. Namie pasiliko tik maži kudičiai ir senos moters — aukų niekur nebuvo galima gauti. Eidamos keliu linkui antro netolimo kaimelio jo-

dvi sutiko du angli — jaunos vaikus, išvežiotojus ledą. Susistabdė ir paprašė aukų. Vaikiniai gynėsi neturi pinigų, todėl aukų duoti negali.

„Džek,“ atsiliepė vaikas į šale sėdintį savo draugą: „paskolink man dešimtį centų.“

„Džek, tu paaukauk, — tu turi pinigų ir gerą širdį,“ ėmė maldauti jauna rinkėja.

„Gerai, aš paaukausiu, bet pasakyk, kaip tu sužinojai mano vardą ir nuo kokio laiko mane pažįsti?“

„Paaukauk, Džek, aš pasakysiu,“ prižadėjo rinkėja.

Vaikinas paaukavo 25 centus ir laukia, ką jam pasakys lietuvi.

„Nu-gi, Džek, aš dabar girdėjau, kaip tavo draugas vadino tave Džeku, tai ir aš pasinaudojau, norėdama gauti aukų nukentėjusiems nuo karės.“

Vaikiniai sukeikė paprastu anglišku budu, suplakė arklius ir nuvažiavo.

Nuėjo moters į antrą angliakasių kaimelį, — aukų ir čia gauti negalėjo. Čia buvo susitvėręs komitetas, pribuvusioms viešnioms rinkti aukas užgynė, kad neužkenkti vietinėms rinkėjoms. Grįžta be dalės atgal, susitiko ukininką, vežantį vežimą, prikrautą šieno. Ėmė maldauti aukų. Ukininkas sutiko duoti auką, jei viena rinkėja užkops ant vežimo šieno ir prisegs prie jo švarko „tagą.“ Užkopti ant prikrauto vežimo šieno, ypač moterei, buvo darbas nepavydėtinas. Tuom labiau, kad šale vežimo sustojo automobilius, kuriame sėdėjo keturi anglai-vyrai ir įvairiai tyčiojosi. Antroji rinkėja ima jiems aiškinti, del kokio reikalo jos draugė kopia ant vežimo šieno, ir kartu maldauja aukų. Vyrai, sužinoję apie daly-

ką, susigėdino, atsiprašė už įžeidimą ir visi paaukavo po 25 centus.

Dabar atsidaro rinkėjoms kelias prie tolimesnio rinkimo aukų. Jos pamatė ir suprato, kad važiuojantie žmonės yra širdingi, duosnus, tad ir pasiryžo stabdyti kiekvieną prabėgantį automobilį. Kaip bandytės, stoja viduryje kelio, stabdo vėžėjus ir meldžia aukų, nepaisydamos ant įvairių priekaištų ir nesmagumų. Tos

dvi lietuvių darbuotojos iki sutemo ir surinko nukentėjusiems nuo karės gausią auką. Viena iš sustabdytų automobilių važiuo pavieto teisdarys ir jis šiaip į rinkėjas pratarė:

„Jei aš bučiau neskaitęs S. V. prezidento atsiliepimo apie paskyrimą Lietuvos Dienos, aš bučiau pamislijęs, jog jus reikia atiduoti į priežiūros rankas...“

: Nešluostyk bliūdų ir puodų su mazgote, nes joje randasi ir muilo ir taukų.

: Maudynės išvalymui vartok kerosiną.

: Jei kambaryje randasi daug musių, degink "pyrethrum'ą" kambaryje. Mu-

sės nuo jo dumų apsvaigsta ir sukrinta ant grindų, nuo kurių galima jas sušluoti ir sudeginti.

: Norint apvalyti nuo maliavos šepečius, pamirkyk kerosine.

LIUDNAS PAVEIKSLĖLIS

PARODYTA ant šito paveikslėlio francuzė moteris surado budą patarnauti savo šaliai: ji kasdien eina su savo arkliu arčiau prie mušių linijų, suranda kur-nors sužeistą kareivį, užsodina jį ant

je. *Cornhill Magazine* pasakoja, kaip vienas ukininkas Bretanijoje (Francijoje) atėjo pas tulą generolą ir sako:

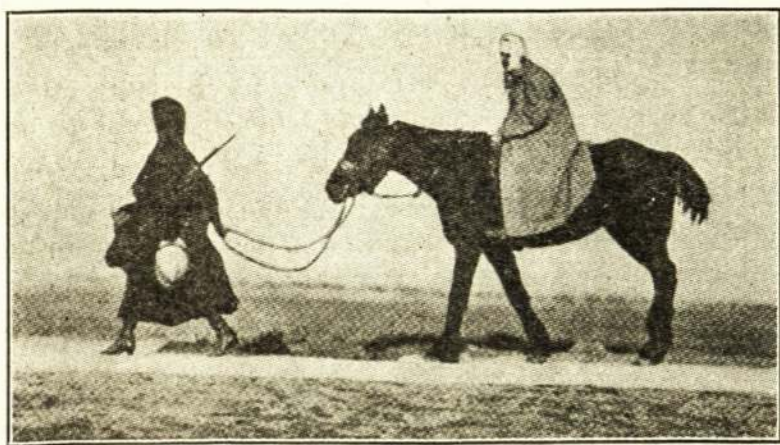
— *Monsieur* generole, ar tamsta ištikrųjų manai, kad mes išlaimėsime šitą karę?

— Žinoma! — atsakė generolas. — Kitaip ir būti negali...

— Bet ar galėtum man prisiekti, kad laimėsime? — vis dar klausė ukininkas.

Generolas nusistebėjo, bet pasakė taip tikis į išlaimėjimą, kad galis ir prisiekti. Tada ukininkas, šluostydamas ašaras, tarė:

— Jei taip, tai ir man negaila aukos... Ir mano pasišventimas nėra per didelis... Pasirodė, kad to ukininko septyni sušę pražuvo karėje.

arklio ir nusigabena į ligonbutį...

Yra šimtai įvairiausių didelio kaimiečių pasišventimo pavyzdžių visose kariaujančiose šalyse, ypatingai Francijoje.

— Parašė A. B. STRIMAITIS. —

AMŽINATVĖ panaši kaklaraikščiui suvertam iš karielių: kožnas karielukas — tai nauja diena. Nors suktum per kiaurus amžius, vis rastum kitą karieluką ant virvelės be pradžios ir be pabaigos.

Laikas niekuomet neturėjo pradžios, neturi nei pabaigos. Gali siekti mintimis į abudu galus taip plačiai, kaip žmogaus mintis gali užgriebti, — rubežiaus nepasieksi. Momentališkai mintimis gali pasiekti tolimiausius pasaulio kraštus; gali persikelti iš vieno miesto į kitą; mintimis gali nukeliauti net ir ant planetų — Marso, Jupiterio, Mėnulio; net prie saulės gali prisiartinti savo mintimis. Bet laiko rybų Marconi bevielinis telegrafas, nei žmogaus mintis negali pasiekti. Laikas nei ant akies mirksnio niekuomet nesustoja, — jis eina, nieko nelaukdamas. Kas su juom nesuspėja kartu eiti, tas turi nukentėti, išnykti, — prieiti savo kelio galą.

Laikas yra pasibaisėtina daigtu tam, kas į tą klausimą įsigilina nuodugniai. Jeigu žmogus nori ko-nors atsiekti, tai yra tik vienintėlis atsakymas: *Daryk dabar*. Patartina kiekvienam palaikyti atmintyje tą svarbų žodį DABAR; niekuomet nieko neatidėlioti rytojaus dienai, o ypatingai tą, ką gali padaryti DABAR. Atsimink, kad to rytojaus niekadosis nesulauksi, nes jis nepasiekiamas taip, kaip

ir pats laikas. Ant nelaimės, didelė dauguma mūsų leidžia dieną po dienos, be-laukdami ateinant rytojaus, kuris turi atnešti mums laimę.

Tiesa, tulus dalykus atliekame dabar, nelaukdami rytojaus, bet tai tik tokiuos, kuriuos atlieka ir neišmintingi sutvėrimai, laukiniai žvėrys, paukščiai, naminiai gyvuliai, kurių galė yra suvaržyta augščiau protaujančio sutvėrimo, t. y. žmogaus. Taigi, sakau, mes atliekame dabar tokiuos dalykus, kuriuos atlikti pati gamta mus priverčia: judinamės, mirkčiojame, vaikščiojame, kalbame, valgome, etc. O tokiuos dalykus, kuriuos nesam verčiami atlikti dabar, turime stengties atlikti iš protiško susipratimo, neatidėliodami iki kitai dienai.

Žodis DABAR yra žinomas kiekvienoje kalboje. Jis yra taip senas, kaip yra sena žmogaus kilmė pasaulyje. Vienoki jis nėra persenas nei vienam jaunam, nei senam vyrui, nei moterei. Žodis DABAR yra naujas. Ar tu sėdėdamas, ar stovėdamas skaitai šiuos žodžius, laikrodžio sekundninkas smarkiai sukasi aplinkui. Įsivaizdink sau: jis perstato tavę patį. Minutninkas eina lėčiau, — tai yra žmonijos istorija; o valandninkas, kurs eina suvis išlėto, taip kad savo akimis negali įžiūrėti, perstato visatos istoriją.

Tamsta esi tas greitai bėgantis sekundninkas, trumpai gyvenantis; kiekvienis pergyventi metai — tai apsisukimas sekundninko; apsisukęs šešiasdešimtis kartų, jis padaro šešiasdešimtis munutų; o kuomet tavo gyvenimo sekundninkas ap-

sisuka šešiasdešimtį kartų, tai tavo gyvenimo dienos baigiasi,—gal tau yra lemta gyventi kiek ilgiau, bet, sulaukęs to amžiaus, palieki kaip sena kazyrų kaladė: laikas tavęs nebevartoja savo lošime, nes esi apnešiotas iš visų pusių. Nors ir taip yra mūsų gyvenime, vienok seni žmonės žino laiko vertybę. Jie žino, kad per savo amžių jie daug jo praleido bereikalingai, be naudos patį sau ir kitiems. Jauni mano, kad seni žmonės yra kvaili; o seni žino, kad kvaili yra jauni, kurie planuoja ką-nors veikti rytoj, bet neveikia DABAR. Senas ar jaunas, turtingas ar vargšas, visi turi geriausią progą dabar pradėti tą, ką per daugelį laiko atidėliojo iki rytojui.

Kada vaikas išmoko skaityti ir rašyti? Dabar, kada nuėjo mokyklon. Kada jis išmoko plaukti? Dabar, kada nuėjo į vandenį. Ne troškimas, ne planavimas ką daryti, bet pats darbas skaitosi. Gali daryti planus per visą savo gyvenimą; jei jų neįvykdinsi, tai tavo planai paliks užnieką. Kas tik buvo nuveikta šiame pasaulyj, tai buvo atlikta dabar, o ne ryt.

Daug yra didelių žodžių mūsų kalboje, kaip antai: *ambicija, piningai, teisybė, sveikata, karė, nelaimė, santaika, vienybė*. Bet žodis DABAR yra didesnis už visus juos ir daug didesnę rolę lošia mu-

sų gyvenime, tad laikykite jį savo mintyse, duokite suprasti savo vaikams, kaip reikia paguodoti laiką, tą amžinąjį DABAR.

Šio antgalvio piešinėlyje parodoma kaip saulė leidžiasi, o artojas dar skubina, dirba; oras gražus; arkliai druti; žagrė gerai vagą verčia. DABAR laikas naudoties tąja proga, — jam viskas gerai sekasi. Tai ir tau gyvenime seksis, jei tik suprasi, ką reiškia DABAR.

Rusijos piliečiai nešė ant savo sprando neapsakomai sunkų despotiškos valdžios jungą per daugelį šimtų metų, planuodami jo nuvertimą, atidėliodami iki rytojui. Bet vos tik ištarė: *meskim tą jungą DABAR!* — caro galybė pražuvo. Šioje šalyje mes turime žmonių valdžią nuo 1776 metų delto, kad mūsų pirmtakunai pasakė: *pasirašom po šia deklaracija DABAR*.

Brolau ar sesuo, tu privalai čėdyti savo uždarbį DABAR. Kas turite neramų budą, nustokit vaidus kėlę DABAR. Jei menkai kam esi gero padaręs, daryk gerai DABAR. Aukok nukentėjusiems karėje DABAR. Viską, kas teikia žmonėms gerą, daryk DABAR. Kas atneša blogą, nustok blogai daręs DABAR, nelaukdamas rytojaus, nes tu jo niekuomet nesulauksi.

Koks paukštis rytmetyje anksti rėkauja, tą dieną visos katės pjauja.

Eik palengva, kad pautas nuo galvos nenukristų.

Ne kiekvienam svečiui skaurada šveičiama ir pautienė kepama.

Toks tokį pažino ir ant alausedino.

Vienas veja, antras pavajoja.

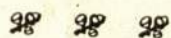
Pavaišinęs Dievas guldo žmones.

Moteriškė pavalkais nemauta reta nebus.

Reti kaip pavargėlio rugiai.

Pavėdus akis į akį, vartai į vartus.

Kaip pralobsim, tai giedosim, kaip pavargsim — tai beverskim.

VAIKŲ SKYRIUS

SAULĖ

— Paruošė K. S. KARPAVIČIUS. —

VISOS žvaigždės galėtų užgesti ir mėnulis lai subirėtų į dulkes ir naktis galėtų būti tamsios, — nuo to žemė nei biskelio nenukentėtų. Bet jeigu saulė liautųsi šviesti, tai žemės ir viso, kas ant jos yra, gyvenimo dienos į keletą savaičių turėtų užsibaigti.

Saulė yra centru, iš kurio gaunama šiluma, šviesa, energija, o nuo to viso priklauso žemės gyvenimas. Žiemos laike saulė nepakyla taip augštai virš mūsų ir neišbuna taip ilgai, kaip vasarą; vasaros ir žiemos saulės keitimasis sudaro mūsų metlaikius: žiemą su mažai šilumos, vietoj lietaus — sniegas apkloja žemę, ir ledas—vandenį; vasarą saulė buna arčiau žemės, tokiu budu žemė išildoma ir viskas tąja šiluma gyvena.

Skirtumas tarp tropiškųjų karščių ir šiaurinių apšalimų yra delto, kad saulė labiau apšildo ekvatoriaus apielinkę; šiaurę tuo tarpu saulės spinduliai netaip pasiekia. Menkutis padidėjimas ar sumažėjimas saulės spindulių šilumos permaintytų viso pasaulio klimata. Sumažėjus saulės šilumai, šiaurinių ledynai nusiųstų iki ekvatoriaus,—užėitų ledų gadyne, sunaikintų viską gyva ir užbaigtų žemės dienas.

Žemė, kaip žinoma, turi savo vidurinę šilumą; tačiaus, jei saulė užgestų, žemė

į mėnesį laiko sušaltų, ko pasekmė būtų visatinas gyvijos galas.

Saulės šiluma nepaliaujamai pakelina nuo žemės garais vandenį; lietaus debesų pavydale išnešiojamas po visą žemę ir, laistydamas laukus ir augalus, palaiko jų gyvybę; paskui vėl upėliais suplaukia į juras, ežerus, upes — ir vėl kyla į padanges.

Nuo senų amžių žmonės tiki, kad viso egzistavimas priklauso nuo saulės spindulių. Visose žemės dalyse įvairiais amžiais saulė garbinta visųgalingiausiu dievu; — tą šiandien randame senovės žmonių pasakojimuose.

Saulė žmonės mieravo laiką, — diena vadinosi nuo saulės užtekėjimo iki nusileidimo. Senovėje astronomai jau žinojo, kad saulė sugrįžta virš jų ant daugaus sykių į 360 dienų; tą laiką jie buvo padalinę į 12 mėnesių. Jie teklydo tik penkiomis dienomis, nes tikrasis saulės metas turi 365 dienas, 5 valandas, 48 min. ir 48.5 sekundas.

Taippat ankstyvuose amžiuose žmonės bandė nuspręsti saulės tolį nuo žemės. Šitame jie labai klydo, nes neturėjo tam aprokavimui reikalingų aparatų.

Saulės Masė ir Tolumas nuo Žemės.

Saulė yra 332.800 sykių sunkesnė ir 1.306.000 sykių didesnė už mūsų žemę; saulės pritraukimo spėka yra 27.6 sykių didesnė, negu žemės. Sulig pritraukimo

spėkos, dalykai ant saulės butų 27 sykius sunkesni, negu ant žemės.

Nuo žemės iki saulei yra apie 93 milijonai mylių. Trukiui, einant po 60 mylių į valandą, prie saulės davežuoti imtų 175 metus. Žmogaus nervų veikimo greitumu prilyginant, kudikis, kurs nesupranta ugnies, jei turėtų ranką ilgio iki saulės ir prie jos prikišęs nudegtų, tai skausmas prie jo pajautimo daėtų tik už 150 metų; geriau sakant, jis jau būtų miręs senų amžiaus metų nuslogintą, negu pajustų skausmą.

Saulė, kaip ir visi dangaus kunai — planetos ir žvaigždės — yra beveik apvalus ugnies skritulys. Ji, kaip jau buvo mūsų minėta, yra didžiausi dalis *nebulos*, iš kurios susitvėrė saulinė sistema; kitos dalis pasiskirsčiusios *nebulos* jau užgeso, saulė-gi vis dega ir suteikia šilumą visoms savo narėms-planetoms.

Apie visą saulės paviršių matosi dideli ir maži plėtmai. Buvo manyta, kad tai esą apie saulę plaukiojanti debesys. Vėlais laikais patirta, kad tie juodi saulės plėtmai—tai gilios vietos ar urvai saulės skritulyje; tokie plėtmai yra delto, kad žemos-gilios vietos išrodo tamsesnės. Saulei sukanties, kaip sukasi ir visos planetos ir žvaigždės, tie plėtmai mainosi: tas ir atrodo lig debesys.

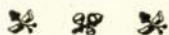
Saulė yra žvaigždė, kaip ir visos tos, ką matome nakties laiku danguose. Žvai-

gždžių tarpe maišosi saulės nariai — planetos; nepripratęs žmogus negali atskirti planetos nuo žvaigždės, todėl visos vadinama žvaigždėmis. Matomos planetos yra: *Venus*, pereitą žiemą nusileisdavusi tuoj po saulės leidimosi; ją buvo galima matyti vakariniame danguje,—balta-sidabrinė žibelė. *Marsas* — rausvas žiburėlis; *Jupiteris*—pereitą rudenį ir žiemą buvo vakarine žvaigžde, matoma balta skaisčia šviesa. *Saturnas*—tolimiausi iš matomų planetų, rausva žvaigždė.

Visos matomos planetos išrodo žvaigždėmis; bet jos jau užgeso ir savo šviesą gauna nuo saulės, kaip ir mėnulis. Planetos žiba tiesiai, o žvaigždės mirksena. Taip galima atskirti planetą Jupiterį nuo žvaigždės *Syrius*, nors jos beveik vienodo didumo ir baltos spalvos.

Jurų vandens pakėlinėjimas ("tides") priklauso vienas—nuo mėnulio ir antras—nuo saulės. Mėnulis, budamas arčiau prie žemės, pakelia vandenį daug augščiau, negu saulė, nors saulės pritraukimo spėka yra daug didesnė. Kuomet sueina vienon linijon saulė ir mėnulis—vandens pakilimai buna daug didesni.

Toje pačioje linijoje—tarp žemės ir saulės — pereidamas mėnulis atsitolina nuo žemės: jis buna dalimai patraukiamas prie saulės; tas, kaip andai matėme, sudaro pailgą mėnulio kelią apie žemę.

Šaulys nuėjo į kalną pasišaudytų, ir visi žvėrys kuotoliausia bėgo nuo jo vilyčių, tik vienas Liutas stovėjo ramiai ir kvietė Šaulį eiti ristynių. Šaulys paleido vilyčią, pataikė Liutui, ir tarė:

— Matai, ką gali padaryti mano pasiuntiniai! Palauk valandėlę, aš tuoj pats kibsiu į tave!

Liutas, pajutęs skausmą nuo vilyčios,

pasileido bėgti taip greit, kaip tik galėjo. Visa tai mačiusi Lapė tarė Liutui:

— Girdi, karaliau, nebuk taip bailus! Pasirisk su tuo Šauliu!

Liutas atsakė:

— Tu norėtum, kad aš eičiau ristynių su Šauliu? O, ne! Jis siuntė pas mane vieną savo pasiuntinį, kurs buvo labai baisus! Tai ką jau besakyti apie jį patį?!

JONAS GUTENBERGAS

I.

VIENĄ vasaros vakarą, — tai buvo arti penki šimtai metų tam atgal, — į seną Holandijos miestelį Haarlem atėjo pakeleivis. Jis ėjo didžiają gatve, ir žmonės, stebėdamies, klausinėjo, kas jis da vienas. Mat, tose dienose pakeleiviai Harleme buvo didelė retenybė — todėl visi ir stebėjosi. Tasai pakeleivis neatrodė įžymus, — buvo biedinai apsirengęs, neturėjo su savim nei arklio, nei tarno, kaip turėdavo turtingi žmonės. Jis nešė ant pečių ryšuliuką, buvo visas apdulkėjęs; atrodė, kad jis ateina iš tolimo krašto.

Sustojo mažame viešbutyje, prie pat rinkos, ir pasiprašė nakvynės. Šeimyninkui jis labai patiko. Jis buvo jaunas, šviesių akių ir greito budo. Tad duota jam geriausias kambarys visame name.

— Aš vadinuos — tarė jis — Jonas Gutenbergas, ir mano namai yra Mayence. — Ak, Mayence? — Sušuko šeimyninkas. — Meldžiu pasakyti, delko apleidai savo miestą ir atkeliavai į Haarlemą?

— Aš esu keliauninkas.

— Keliauninkas! Ir delko tamsta keliauji? — teiravosi šeimyninkas.

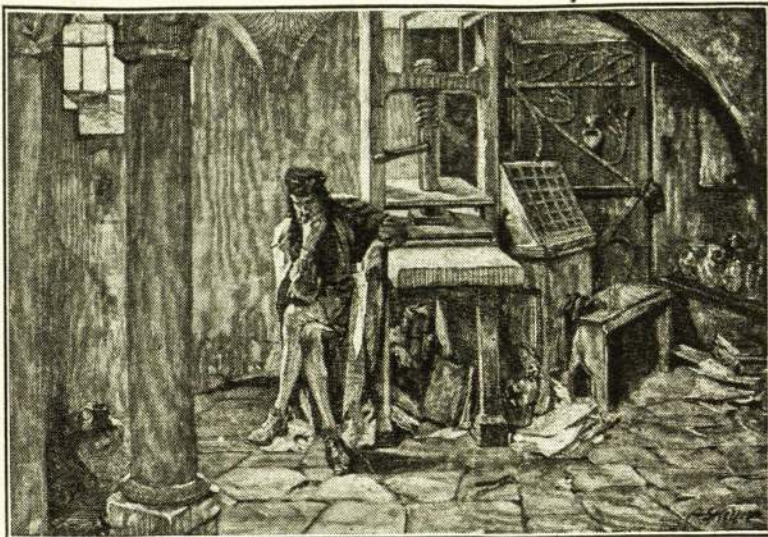
— Keliauju, kad pasimokinus, — buvo atsakymas. — Keliaudamas per svieta, noriu šio-to išmokti. Jau aplankiau Genuą, buvau Venecijoje ir Ryme.

— Taip toli! — stebėjosi šeimyninkas. — Ištikrųjų, tamsta galėjai matyti daug įdomių dalykų.

— Mačiau, — atsakė Gutenbergas. —

Buvau Šveicarijoje, perėjau per Vokietiją ir dabar keliauju į Franciją.

— Kaip įstabu! — sušuko šeimyninkas. — Na, kol tamstai išvirs vakarienė, gal papasakotum man ką matęs, ką gir-

J. Gutenbergas girdi balsus iš Raidžių.

dėjęs savo kelionėje?

— Daug įdomių dalykų! Mačiau augščiausius kalnus, siekiančius dangų; mačiau plačias juras. Mačiau laukinius žvėris ir garsius žmones. Bet visur taip pat mačiau keisčiausią dalyką — tai žmonių tamsumas. Jie ne daugiau nežino už jų pačių galvijėlius! Jie nieko nežino apie tą šalį, kur gyvena; retas jų yra girdėjęs, kad yra ir kitos šalys, ne tiktai jų. Ištikrųjų, jie visai nieko nežino apie tai, kas dedasi pasaulyje.

— Teisybę sakai, — pastebėjo šeimyninkas. — Bet koks skirtumas, ar jie daug, ar mažai žino?

— O, didelis skirtumas! — atsakė Gutenbergas. — Šiaip žmonės, budami tamsums, yra išnaudojami turtingų žmonių ir tokių, kurie daugiau už juos žino. Jie yra laikomi skurde ir pažeminime tam, kad jų ponai ir viešpačiai galėtų gyven-

ti turtuose ir pertekliuose. Štai, jei kas nors galėtų padaryti daug pigių knygų, tai ir biediniausie žmonės galėtų išmokti skaityti ir tuo budu atsiektų mokslą ir galėtų pagerinti savo vargingą gyvenimą. Dabar-gi tiktai turčiai gali turėti kningas. Kiekvienas tomas reikia atsargiai ranka perrašyti, gi tas apsieina taip brangiai, kad vienos kningos perrašymui neužtektų tų pinigų, kokius vargdienis uždirba per visą savo amžių.

— Na-gi, — pastebėjo šeimyninkas, — Haarleme mes turime žmogų, kurs dirba kningas. Aš nežinau, kaip jis jas dirba, bet žmonės pasakoja, kad jis parduo-das jas gana pigiai. Girdėjau sakant, buk jis galis padaryti net dešimtį knygų į tokį pat laiką, kokio reikia raštininkui perrašymui vienos kningos. Jis tai vadina *spausdinimu*, kaip girdėjau.

— Kas yra tas žmogus? Pasakyk, tamsta, kur aš galiu jį rasti? — Sušuko Gutenbergas, nusidžiaugęs tokia žinia.

— Jis vadinasi Laurynas — Laurynas Jaonssen'as, — atsakė šeimyninkas. — Jis buvo prie bažnyčios, kaip sako, zakristionu, ir pertai visi jį vadina Laurynu Zakristionu.

— Kur jis gyvena? Ar aš galėčiau jį matyti?

— Antai tas namas už rinkos yra jo. Jį gali rasti namie by laiku; mat, užsiėmęs savo tuo keistu knygų dirbimo darbu, jis niekur neišeina iš savo namų.

II.

JAUNAS pakeleivis, ilgai nelaukdamas, tuojaus susipažino su Laurynu Zakristionu. Senelis apsidžiaugė, pamatęs žmogų, kurs indomavo jo darbu ir tuojaus parodė jam savo kningas. Jis parodė jam raides ir presą, kokį naudojo kningoms spausdinti. Raidės buvo paties Za-

kristiono išpjaustytos su peiluku iš kieto medžio.

— Daug ėmė laiko padarymas tų raidžių, — jis pasakojo. Bet žiurėk, kaip aš greitai galiu atspausdinti visą lapą antsyk!

Padėjo popieriaus lapą ant raidžių, kurios buvo sudėtos tam tikroje eilioje. Su dideliu atsargumu sudėjo jas į presą. Paskui pats visu savo sunkumu užgulė ant rankenos, pritaisytos prie preso.

— Žiurėk, štai atspausdintas lakštas, — sušuko, atsargiai nuimdamas lapą. — Juk reiktų per ištisas valandas rašyti tai su plunksna. Gi aš atspausdinau į kelias minutes!

Gutenbergas stebėjosi ir negalėjo atsidžiaugti tuo dideliu Zakristiono išradimu.

GUTENBERGAS IR BALSAI.

VIENĄ naktį Jonas Gutenbergas dirbo iki vėlyvai valandai prie savo preso. Jis spausdino didelio formato Bibliją latinų kalboje. Per ištisas savaites jis trusėsi, atidavęs tam darbui visas savo mintis ir dabar jau baigė spausdinti paskutinį lapą. Jautėsi nuvargęs, bet džiaugėsi iš atliktojo darbo. Nulenkė, atsidusęs, savo galvą ant preso ir mąstė.

Umai iš jo raidžių pasigirdo balsai. Jie kalbėjo apie Gutenbergą ir jo išradimą.

— Laimingas, laimingas žmogus! — sakė vienas balsas, malonus, pilnas padaršsinimo. — Lai jis eina pirmyn su savo darbu, kurį pradėjo. Dabar bus daug knygų ir jos bus pigios. Biedniausie žmonės galės jas sau nusipirkti. Kiekvienas kudikis išmoks skaityti. Išmintingų ir gerų žmonių žodžiai bus atspausdinti ant tukstančių lakštų ir bus išnešioti po visą pasaulį. Juos skaitys visi žmonės. Tamsybės gadynei ateis galas. Žmonės išmoks patį už save mąstyti, ži-

noti ir veikti. Jie nebebus karalių vergais. Ir vardas Jono Gutenbergo, išradusio spaudą, bus per amžių amžius garbinamas.

Po tam prašneko kitas balsas. Tai buvo rustus, tvirtas, persergstis balsas.

— Lai Jonas Gutenbergas liaujasi dirbęs šį savo darbą. Jo išradimas bus greičiau prakeiksmu, o ne palaiminimu. Teisybė, knygų bus daug ir jos bus pigios, bet ne visos kningos bus geros. Taip pat bus spausdinami žiauruno ir kvailio žodžiai. Jie pasklis po pasaulį, nuodys protus moterų, ir kudikių, ir vyrų; žmonės pradės abejoti kaslink teisybės ir nebekęs doros. Tegul Jonas Gutenbergas apsisaugoja, nes ateityje jis bus minimas, kaipo atnešėjas pasauliui nelabo, o ne Gero!

Ir taip tie balsai ginčijosi tarp savęs, — vienas gyrė ir gynė Gutenbergą, o antras peikė ir smerkė. Jonas Gutenbergas pasijuto apimtas baimės. Jis nežinojo nei ką daryti. Jis pradėjo mąstyti apie didelę skriaudą, koki gali ištikti žmoniją, jei platinsis nelabos kningos — kaip jos sugadins ir iškreivins nekaltų žmonių protus, kaip jos nedoruose žmonėse su-

kels visokius geidulius.

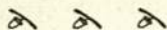
Staiga jis pašoko nuo kedės, pagriebė sunkų kujį ir ėmė su juo daužyti savo presą, šaukdamas:

— Ne! Niekas ateityje negalės sakyti, kad aš prigriebėjau nelabam apvaldyti pasaulį!

Taip jam, lyg netekus poto, pradėjus daužyti savo išradimą, pasigirdo ir trėčias balsas. Atrodė, buk jis kyla iš paties preso ir jame girdėjosi ramimas ir pertarinėjimas:

— Pamąstyk dar valandėlę, nesiėlgk taip greitai. Juk ir geriausias Dievo dovanas galima į niekus paversti, bet jos visvien bus geros! Spauda apšvies pasaulį. Jos galė laiminti žmoniją bus tūkstantį kartų didesnė, nekaip galė daryti skriaudą. Sulaikyk savo ranką, Jonai Gutenberge, ir atsimink, kad tu savo išradimu padarysi žmones geresniais, ne blogesniais!

Iškeltas augštytyn kujis išpuolė iš rankos. Jo nupuolimas ant grindų prablavė Gutenbergą. Jis patrynė savo akis ir apsidairė aplinkui ir stebėjosi iš to, kas atsitiko, nežinodamas, ar tai buvo sapnas, ar ne.

MANO GIMTINĖ

— Parašė VYT. BRAŽEVIČIUS. —

Dar dega krutinėj' man meilė Tėvynės,

Nors jos aš senai nemačiau;

Akyse vaidenas namelis rąstinis,

Kur kudikis jaunas buvau.

Aš atmenu kryžių po dešinės namo, —

(Nustojau į kryžių tikėti),

Matau tenai šulnį ir obelės medį,

Beržus, ir jaują, ir klėtį.

Matau, kaip mus' kiemas nedėldieniais
buvo

Smiltim's gelsvom's nubarstytas;

Anoj pusėj kelio, už miško—malunas.

Ten takas buvo išmintas.

Už klėties stovėjo sau beržas didžiulis,

„Dievaičiu“ vadinome jį;

Netoli prie namo ten slyvų medeliai,

Agrazdai ir taipgi arti.

Kasžin, ar Lietuvą kada aš matysiu,

Ir vietą kur jaunas buvau?

Bet savo gimtinės niekad neužmiršiu,

Akyse ją visad matau!...

KAIP GYVENA VAIKAI ŠIAURĖJE

— Pasakoja BARZDŲ DĖDĖ. —

ESKIMOSŲ VAIKAI.

ESKIMOSŲ tauta gyvena tolimoje šiaurėje. Jų vaikai tarp sniegų užgema; jų lopšys—tai ledas; lopšinę dainą jiems dainuoja šaltas vėjas. Jie gyvena grįtelėse, iškastose sniege. Kada jūros vasaros metu pasiliuosuoja nuo ledo, jie išplaukia į juras valtėlėse, padarytose iš ruonių odų ir kaulų. Jie patys yra apsirengę ruonių odos drabužiais; po tais drabužiais jie dėvi marškinukus ir kelnaites, padarytas iš paukščių odos; tiems apatiniams drabužiams padaryti jie panaudoja paukščių odas, drauge su plunksnomis.

Eskimosų vaikų motinos nešioja savo kūdikius drauge su savim, ant pečių. Ant salos Labrador motinos išsraudžia kūdikį į platoką savo čebato aulą ir, taip nešiodamos kūdikėlį, keliauja kur reikia.

Barnių Tarp Jų Nėra.

Eskimosų vaikai užgema, galima sakyti, tarp ramiausių ir gražiausiai sugyvenamų žmonių. Pas tuos žmones, vadinausi pas Eskimosus, nėra teisėjų, nėra policijos ir nėra jokių įstatymų. Nežiurint vienok to, jie labai dailiai ir tvarkiai gyvena. Gal buti delto, kad nuolatinės eskimosų kovos su gamta, su labai žiaurum jų tėvynės klimatu sunaudoja visas jų spėkas taip, kad naminiams ginčams ir barniams tų spėkų ir nebelieka.

Jei kartais pasitaiko, kad šeimynoje vienas šeimynos narys negali sugyventi su kitais, tai jis atsiskiria nuo kitų ir išeina kur kitur gyventi. Taip pat jei nesutinka viena koki Eskimosų tautos dalis su kita, — viena dalis pasitraukia ir apsigyvena kur kitur.

Net ir Eskimosų vaikai, bežaisdami, beveik niekados tarp savęs nesiginčija ir nesipeša. Mat, jie nemato vyresniųjų peštynių ir negirdi barnių.

Eskimosų Papročiai.

Eskimosai labai mėgsta dainas. Jie, sėdėdami savo snieginėse triobose, gieda nuo ryto iki vakaro. Jų dainos yra labai liudnos ir užnėši į Chiniečių dainas. Kaikuriuose tų dainų buna, taip sakant, choro nuolatos kartojami keli žodžiai, kaip, pavyzdžiui: "*Amna Ayah, Amna Ayah.*" Del jų dainų panašumo su chiniečių dainomis spėjama, kad jie yra artimi chiniečių giminaičiai.

Eskimosų vaikai pradeda valgyti suaugusiųjų žmonių valgį gana anksti ir kas kartą jie prisikemša tiek, „kiek tik tai telpa“. Užtad kaikurių sakoma, buk Eskimosai esą labai godūs ir mėgsta apsirytį. Tačiau ne visai taip yra. Jų gyvenimas, jų kova su žiauria gamta yra taip sunki, taip daug reikalauja iš jų spėkos ir energijos, kad jiems reikia labai daug ir maisto.

Jau pačioje kūdikystėje Eskimosų vaikai yra priversti dirbti drauge su suaugusiais, — tad jie ir valgydami neatsilieka nuo suaugusiųjų. Jų maistas vyriausiai susideda iš ruonių ir meškų mėsos, — kartais valgoma žaliame pavydale, kartais pakepama ar išverdama. Taip pat jie valgo kiaušinius, paukščius ir žuvis.

Eskimosų vaikai mokyklų nelanko. Taigi jie nemoka nei skaityti, nei rašyti. Visa, ko jie išmoksta, — tai kelias daineles arba keletą prietarų nuo taip vadinamo *šamano*, kurs yra ne tai jų gydytojas, ne tai kuningas-teisdarys. Eskimosų supratimu *šamanas* gali duoti lytų

ir vėją, sniegą ir audrą, galįs pavaryti nelabąsias dvasias. Ant salos Grenlandija tokius kuningus-gydytojus Eskimosai vadina "angelok'ais". Šamanizmas arba Angelokizmas (mes sakykime — Šamanybė arba Angelokybė) yra tai vienintelis Eskimosams žinomas tikėjimas.

JAUNIMAS IŠMOKSTA NAUDINGŲ DALYKŲ.

ESKIMOSŲ vaikai mokyklų nelanko, bet didelėje "gyvenimo mokykloje" jie daug ko išmoksta, — jie išmoksta viso to, ką privalo žinoti kiekvienas Eskimosas ir Eskimosė.

Berniukai išmoksta rasti jurinių paukščių lizdus; jie išmoksta įvairiausių būdų žuvims gaudyti; jie išmoksta gamin-ties įvairių akmeninių ginklų, reikalingų jų kovoje su žiaurum vėju, šalčiu, sniegu, su dideliais jūrų gyvunais, su meškomis ir kitokiais žvėrimis, iš kurių jie gauna sau maistą, aprėdalą, šilumą. Jie išmoksta pasekmingai medžioti ant briedžių, meškų, vilkų, bangžuvių; išmoksta dirbdinti sau valtį ir grįteles iš sniego; išmoksta vikriai pasigauti paukščius, pasidaryti žibintuvus, čiuožles, įvairius papuošalus iš gyvunų kaulų ir dantų. Jie

išmoksta važiuoti su šunimis, kaip tai daro Labradoro Eskimosai, arba su briedžiais.

Jie gyvena tokioje šalyje, kuriai ir pati gamta pasakė: "Čia viskas turi sušalti ir miegoti." Jiems tenka matyti dideliausius ledų kalnus, susigrudusius juodoje juroje; jie mato įstabųjį šiaurės spindėjimą, vadinamą *aurora borealis*, arba šiaurės aušra. Jų šalyje saulė nenusileidžia per kelis mėnesius, ir naktis buna po kelis mėnesius.

Eskimosų mergaitės išmoksta virti — ne prašmatniai, bet šiaip-taip; jos moka nulupti odas žvėrių ir paukščių ir siuti iš jų drabužius; jos moka užžiebtį savo žibintuvus, padarytus iš akmenų: — iškirsta akmenyje duobukę, ton duobukęn įpilama taukų, ir taip žibinama, dabo-jant, kad neužgestų ir kad visi taukai neišdegtų.

Pas Eskimosus bandyta buvo nugabenti krikščionybė ir pasaulio civilizacija. Senai jau keliavo pas juos norvegai, bet jų pastangos liko bergždžios, — Eskimosai nepriėmė jų. Musų gadynėje vėl nešama pas juos vadinamoji civilizacija,, su jos alkoholiu, nikotinu, ištvirkimu, — dabar Eskimosai puola vis žemyn ir žemyn ir pamaži išnyksta.

NĖR VIETOS MOTINAI

— Vertė iš anglų kalbos VYT. BRAŽEVIČIUS —

STOTYJ sėdėjo pražilusi senelė, laukdama traukinio. Jauna moteriškė, pamąčiusi senelę, priėjo pasikalbėti.

— Ar važiuojat į Šiaurį, mamyte? — užklauskė.

— Ne, — atsakė senelė.

— Gal į Pietus?

— Nežinau, — atsakė.

— Nežinot? Mamyte, šitas gelžkelis eina tikrai į dvi puses.

— Aš nežinojau; niekad nebuvau ant gelžkelio. Aš laikiu traukinio važiuoti pas Joną.

— Joną? Čia niekur tokio miesto nėra. Kur jis yra?

— Jonas yra mano sunus. Jis gyvena laukuose ant ukės.

— Aš taipgi į lakus važiuoju. Ar jūs manote ten viešėti?

— Ne, — atsiduso senelė.

— Gal Jonas serga?

— Ne, — vėl atsakė, nulenkdama galvą žemyn.

Jauna moteriškė vis teiravosi: ji norėjo pagelbėti senelei.

— Atleiskite, gal Jonas bėdoj?

— Ne, — vėl atsakė, nulenkdama galmano sena širdis niekados nesitikėjo sulaukti.

— Kokia-gi jūsų bėda? Gal aš galėčiau pagelbėti?

— Sunku pasakot nepažįstamiems, bet mano sena širdis visko negali išlaikyti. Kuomet mano vyras mirė ir paliko mane su trimis vaikučiais, aš maniau, jog negalėsiu iškentėti, — bet šitoji bėda dar blogesnė.

— Aš tik turėjau grįtelę ir savo rankas. Dirbau anksti ir vėlai, pakol Jonas galėjo pagelbėti man. Tuomet Jonas ir aš dirbova ir leidova mergaites į mokyklą. Nesenai mergaitės ištekėjo už turtingų vyrų ir išvažiavo. Jonas pardavė grįtelę ir išsiuntė mane į didelį miestą gyventi su savo mergaitėmis, o pats išvažiavo ant ukės pradėti sau gyvenimą. Jis sakė, jog ilgai užlaikė mergaites ir jos dabar mane galėsiančios užlaikyti.

Senelė nutilo. Už valandėlės vėl pradėjo.

— Nuvažiavau į didį miestą. Pirmiausiai nuėjau pas Marę. Ji gyvena dideliuose namuose ir tarnaitės jai dirba. Namai daug-daug kartų didesni už buvusią mūsų mažą grįtelę, — bet aš tuoj pamačiau, jog man ten vietos nebuvo.

Ašaros nuriedėjo rukšlėtu veidu; senelė liudnu ir tyliu balsu kalbėjo.

— Nuėjau pas Mortą — ėjau su dideliu skausmu širdy, — tokiu, kokio niekuomet nežinojau. Norėjau dirbti, kad nebučiau dyka ant jų rankų. Bet ne tas buvo, — susekiau, jog jiems buvo gėda mano sulinkusio kuno ir rukšlėto veido, — gėda mano suskilusių ir šurpių rankų...

Ašaros riedėjo veidu, o jauna moteriškė glostė senelės pražilusią galvą.

— Tuomet jie man pasakė, kad aš turėsiu gyventi pas kitą moterį mieste, ir jie ten mane užlaikysią. Negalėjau jiems nieko užmokėti; širdis labai skaudėjo. Rašiau pas Joną ir pasakiau, ką jie norėjo su manim daryti. Jis man atrašė ilgą laišką ir liepė atvažiuoti pas jį. Sakė, jog aš visados turėsiu namus, kur tik jį stogas pridengs. Jis liepė atvažiuoti ir gyventi pas jį, pakol numirsiu; jis sakė, jog jo motina pas svetimus negyvens. Taigi dabar važiuoju pas Joną; jis irgi turi suskilusias rankas ir didelę širdį, ir ten yra vietos jo senai motinai.

Jauna moteriškė nusišluostė ašarą nuo savo veido ir laukė.

— Taigi dabar važiuoju pas Joną, ten, kur mano sudžiuvusios rankos ir veidas bus gražiai priimtas, ir niekam nebus dėl jų gėdos.

Traukinys atvažiavo, ir senelė su pagalba jaunos moteriškės, įlipo ir pradėjo kelionę pas Joną...

Pirmu kartu senelė patyrė, jog pas jos dukteris nebuvo jai vietos. Ji niekados nemanė, jog turės pati viena keliauti pas Joną. (Lockport Express.)

MOTERS, ŠVIESKITĖS!

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Kningyne

GAUNAMOS KNINGOS — SKAITYKITE JAS

AMERIKA, 288 pusl.,	75c.
AUDRA RUSIJOJE, 56 pusl.,	20c.
ANDERSONO PASAKOS, 82 pusl.,	20c.
DAKTARAS IŠ PRIEVARTOS (Komedija)	20c.
KAIP GYVANA: Latviai, Suomia, Anglai,	20c.
KAIP BULGARAI INGIJO LAISVĖ (I),	20c.
KAIP BULGARAI INGIJO LAISVĖ (II)	20c.
KAS IŠ KUR PAREINA, 64 pusl.,	20c.
KELIONĖ Į ŠIDLAVĄ, 48 pusl.,	15c.
KONRADAS VALENRODAS (Poema), 24 p.	15c.
KRAŽIŲ SKERDYNĖ, 77 pusl.	15c.
KUN. A. BURBA, 29 pusl.	20c.
LIETUVIŠKA CHRESTOMATIJA, 180 psl.	40c.
LIETUVIŲ TAUTOS KLAUSIMAS	
EUROPINĖS KARĖS METU, 102 pusl.	35c.
NAUJAS BUDAS Išmokti Rašyti, 24 pusl. ..	10c.
NUO DEGTINĖS (Komedija), 19 pusl.	10c.
PADĖJIMAS LIETUVIŲ TAUTOS RUSŲ	
VIEŠPATIJOJE (Rusų kalba), 128 pusl.	1.00
PASNINKAI LIETUVOJE, 16 pusl.,	5c.
PERSPĖJIMAS Apie Šventą Tikėjimą, 63 p.	10c.
PRAŽUVO (Vaizdelis iš gyvenimo), 16 pusl.	10c.
ŠVINTANT (Apysaka iš Bulgarų atgijimo),	25c.
TRACHOMA, Prie Šviesos, 100 pusl.	20c.
"TĖVYNĖS" Kompletai 1909-1910-1911. po	1.00

AIŠOPO PASAKOS

AIŠOPO PASAKOS — tai vienintelis tos rūšies veikalas lietuvių kalboje ir naudinga kiekvienam turėti. Kninga 360 puslapių, su 110 gražių paveikslų, 301 pasakų ir paaiškinimų. Tinkanti pamokiniams seniems, jauniems, o ypatingai mažiems.

Motinos, nupirkdamos šią kningą savo vaikeliams, niekad nesigailės, nes vaikai mėgsta tokius skaitymus, ypač kad kiekvienai pasakai yra pritaikintas ir paveikslėlis.

AIŠOPO PASAKOS yra svarbios ne tik savo gražumu, bet ir labai rimta prasme: kiekviename atsitikime, kiekvienam žmogui, kiekvienai ydai rasi prilyginimus ir galiausiai pamokinius. Tai neišsamišamas šaltinis; iš jų galima panaudoti sakinius viešuose susirinkimuose ir draugiškuose pasikalbėjimuose.

KAINA SU PRISIUNTIMU I
NAMUS — \$1.25

IŠSKYRUS

AIŠOPO PASAKAS ir 'APŠVIETĄ'
VISAS KITAS KNINGAS SLA.
NARIAI GAUNA UŽ PUSĘ
PAŽYMĖTOS KAINOS

Raikalaudami kningų, parašykite aiškiai kningos vardą.
Piningus geriausiai siųsti per pašto Money
Orderį, paprastame laiške, užadresuojant:

A. B. STRIMAITIS

307 WEST 30th STREET
NEW YORK CITY

RENGKITĖS

PRIE

APDRAUDOS
ir **SVEIKATOS**
SAVAITĖS

SPALIŲ 21-28 dd. 1917 M.

Paaškinimus rasite organe

LIETUVOJE EUROPOS KARES METU

Kninga nušviečia tikrą karės padėjimą, kaip lietuviai pabėgo į plačią Rusiją, palikdami savo ukius, kuomet vokiečiai užėjo. Kninga 92 puslapių, su 12 didelių puikių paveikslų, paimtų iš pačių atsitikimų su pabėgėliais. Kainuoja tiktai 50c. su prisiuntimu.

A. B. STRIMAITIS
307 W. 30th Street, New York City

LIGONIO ŠEIMYNOS PADĖJIMAS, JEI JISAI NEPRIGULI PRIE SUSIVIENIJIMO L. A.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

ISTEIGTAS

1886 METAIS

Kapitalas 1 Sausio, 1917, \$145.000
Pomirtinių išmokėjo \$92.715
Ligoje pašalpų \$52.813

Moka pomirtinių \$150, \$300, \$600
ir \$1.000. Moka ligoje pašalpos—
\$6.00 \$9.00 ir \$12.00 į savaitę.

ŠELPIA Našles, Našlaičius, Moksleivius, Politiškus Kankinius, Imigrantus ir remia visus prakilnius lietuvių tautiškų ir kulturiškų reikalus.

ŽMONIŲ apšvietai leidžia savaitraštį „TĖVYNĖ“ su iliustruotu mėnesiniu priedu Moterims ir Vaikams, ir nariai tą gauna dovanai. Leidžia kningas, kurias nariams duodama už pusę kainos.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE yra seniausia, didžiausi ir tvirčiausia apdraudos, pašalpos ir kultūros organizacija. Kuopos yra visuose miestuose. Norėdamas prisirašyti, kreipkis prie vietinės kuopos, arba norėdamas platesnių informacijų, rašyk pas Centro Sekretorių, šiuo adresu:

A. B. STRIMAITIS

307 WEST 30TH STREET, NEW YORK CITY

